

SCIO

ZSV

**Květen II
2024**

Počet účastníků: 1032
Čistá úspěšnost: 36,3 %
Korig. úspěšnost: 36,6 %
Hrubá úspěšnost: 47,3 %
Průměrné skóre: 21,8
Medián skóre: 21,7

Počet úloh: 60
Max. možné skóre: 60,0
Max. dosažené skóre: 50,7
Min. možné skóre: -20,0
Min. dosažené skóre: -4,0
Směr. odchylka skóre: 8,7

1. Člověk a společnost

1.

... nevědomí obsahuje nejen to, co je osobní, ale také to, co je neosobní, kolektivní v podobě zděděných kategorií neboli archetypů. (...) nevědomí má ve svých hlubších vrstvách relativně oživené, kolektivní obsahy. Hovořím proto o kolektivním nevědomí.

Který z následujících myslitelů je autorem uvedené ukázky?

- (A) Sigmund Freud
- (B) Carl Gustav Jung
- (C) Jean Piaget
- (D) Wilhelm Wundt

2.

K tomu, abychom mohli účinně zkoumat osobnost člověka, využíváme nejrůznější psychodiagnostické metody, pomocí nichž zjišťujeme nejen osobnostní vlastnosti a rysy, ale také úroveň schopností a dovedností.

1. Testy inteligence: Ravenovy progresivní matrice, ROR (Rorschachův test)

2. Projektivní testy: Kresba postavy, Testy nedokončených vět

3. Osobnostní dotazníky: Big Five (Velká pětka), EPI (Eysenckův test)

V tabulce jsou na jednotlivých řádcích uvedeny psychologické metody patřící do stejné kategorie. Která z následujících možností správně uvádí všechny řádky, jež obsahují psychodiagnostický nástroj zařazený chybně?

- (A) pouze řádek 1
- (B) pouze řádek 2
- (C) řádky 1 a 2
- (D) řádky 2 a 3

3.

Vzpomínám si, jak mi jedna asi padesátiletá žena, kterou jsem potkal v baru na pláži ve věku sedmnácti let, kdy jsem pronášel protichůdné a zmatené soudy o světě, řekla: „Uvidíte, jak člověk stárne, všechno je mnohem jednodušší“. Jak jen měla pravdu!

Ve svém citátu soudobý francouzský romanopisec odkazuje k dávnému setkání, které mu zřejmě hluboce utkvělo v paměti. Která z následujících možností představuje typ paměti zodpovědný za uchování a vybavení takové vzpomínky?

- (A) implicitní paměť
- (B) pracovní paměť
- (C) senzorická paměť
- (D) epizodická paměť

4.

Která z následujících charakteristik **není** jedním z definičních znaků inteligence, ale jiného psychického jevu?

- (A) schopnost učit se a poučit se ze zkušenosti
- (B) schopnost přizpůsobit měnícímu se prostředí
- (C) **schopnost cílevědomého úsilí směřujícího k dosažení vytyčeného cíle**
- (D) schopnost řešit různé druhy úkolů

5.

Která z následujících emocí se v projevech novorozence objevuje po narození jako první?

- (A) radost
- (B) smutek
- (C) údiv
- (D) vztek

6.

Pavel u ústních přijímacích zkoušek na zkoušejícího zapůsobil pozitivním prvním dojmem. Zkoušející podlehl chybě sociální percepce a následně Pavlův výkon hodnotil lépe, než jaký byl ve skutečnosti. Který z následujících termínů odpovídá chybě hodnocení způsobené převládnutím nejsilnějšího dojmu

- (A) stereotypizace
- (B) efekt koktejlové párty
- (C) efekt mírnosti a shovívavosti
- (D) **haló efekt**

7.

Která z následujících situací nejvíce odpovídá způsobu zvládnutí konfliktní situace, jež označujeme jako útěk či únik?

- (A) Rodič, kterého v práci rozčílil jeho nadřizený, doma křičí na děti kvůli malichernosti.
- (B) **Zaměstnanec, jehož pokusy o milostné sblížení s kolegyní neměly odezvu, se zcela uzavře a stane se samotářem.**
- (C) Pracovník, který byl pokárán svým šéfem, nyní pracuje naprosto předpisově.
- (D) Člen pracovního týmu se lituje a podceňuje se při prezentaci svých výsledků, čímž si zajišťuje pomoc spolupracovníků i nadřizených.

8.

Francouzský sociolog Émile Durkheim zavedl do sociologie termín, který označuje stav společnosti, kdy přestávají platit pravidla chování do té doby považovaná za samozřejmá, kdy dochází ke krizi hodnotového a normativního společenského systému. Člověk je pak podle Durkheima v takové situaci, že „už neví, co je možné a co možné není, co je spravedlivé a co spravedlivé není, které požadavky jsou legitimní a které překračují míru“. O jaký sociologický termín se jedná?

- (A) asimilace
- (B) **anomie**
- (C) anarchie
- (D) dekadence

1. Člověk a společnost

9.

Jeden z klasiků sociologie – Francouz Alexis de Tocqueville (1805–1859) – se při svém dlouhodobém pobytu v USA zabýval studiem a analýzou tamních demokratických poměrů a identifikoval několik rizik demokracie. Které z následujících rizik mezi ně **nepatří**?

- (A) tyranie většiny (veřejného mínění) – v důsledku doktríny vlády lidu mají demokraté sklon neuznávat žádnou společenskou autoritu nezávislou na vůli většiny
- (B) individualismus – vášně pro rovnost může převážit nad chutí po svobodě a v konečném důsledku vede k izolaci jednotlivců od sebe navzájem
- (C) demokratický despotismus – demokratičtí lidé mají sklon k individualismu, což vede k nezájmu o společnost jako celek a přenášení zodpovědnosti na centrální moc
- (D) **soukromé vlastnictví – soukromé vlastnictví velkých podniků a bank vytváří nerovnost a ve svém důsledku vede k třídnímu boji**

10.

Která z následujících sociologických teorií stojí nejvíce v protikladu k Marxově teorii třídního boje?

- (A) etnometodologie Harolda Garfinkela
- (B) pozitivistická sociologie Augusta Comta
- (C) **evolucionismus Herberta Spencera**
- (D) frankfurtská škola Maxe Horkheimera

11.

Následující tabulka zachycuje, jak americký sociolog Robert K. Merton definoval pět typů reakce jedince na rozpor mezi uznávanými hodnotami společnosti a prostředky, které jsou k jejich dosažení k dispozici.

	konformita	inovace	ritualismus	únik	rebelie
společensky schvalované cíle	přijetí	přijetí	odmítnutí	odmítnutí	odmítnutí stávajících hodnot a dosažení nových
legitimní prostředky k jejich dosažení	přijetí	odmítnutí	přijetí	odmítnutí	odmítnutí stávajících hodnot a dosažení nových

Lukáš žije se svou matkou ve městě s vysokým podílem věřících. Lukášova matka chodí každý den do kostela a ke každodenní účasti na bohoslužbě nutí také Lukáše. Ten se s ní několikrát pohádal, že v Bohu nevěří a že do kostela chodit nechce. Nakonec se ale podvolil a chodí s matkou, byť si o tom myslí svoje. Jak by Lukášovo chování nejspíše zařadil dle své teorie Robert K. Merton?

- (A) inovace
- (B) **ritualismus**
- (C) únik
- (D) rebelie

12.

Které z následujících tvrzení nejlépe charakterizuje, co platí pro validitu kvantitativní výzkumné metody?

- (A) **Validní metoda je taková, která měří to, co jsme skutečně zamýšleli měřit.**
- (B) Validní metoda vychází z teorie nebo obecně formulovaného problému, jde tedy hlavně o testování hypotéz.
- (C) Validní metoda se snaží objevit vzorce v pozorované realitě, aby mohla nabídnout hypotézy.
- (D) Validní metoda je taková, která vede ke kvantifikování zkoumaného jevu.

13.

[...] typ opakovaného výzkumu založený na dlouhodobém sledování výzkumného objektu při použití konstantní techniky a nezměněné hlavní výzkumné tematické. [...] kontakt s objektem by měl být intenzivní a stálý (měl by zůstat zachován i v intervalech mezi jednotlivými etapami sběru dat). Jedná se o výzkum, který může trvat v krocích třeba i dvě desetiletí.

Jakou metodu sociologického výzkumu charakterizuje výše uvedená citace?

- (A) průřezový výzkum
- (B) intervalový výzkum
- (C) totální výzkum
- (D) **longitudinální výzkum**

1. Člověk a společnost

14.

Iniciační obřad označuje uvedení jednotlivce do určitého společenství nebo nového stavu. Bývá spojen s rituálem, kterému předchází plnění některých zkušebních úkolů a činností, kterými má člen společnosti osvědčit, že je schopen přijetí nové role. V moderní společnosti nejsou iniciační obřady tak patrné jako v tradičních společnostech, ale přesto se v ní objevují události v životě jednotlivce, které funkce těchto rituálů plní.

Která z následujících možností odpovídá v **nejmenší míře** popisu iniciačního rituálu?

- (A) František se rozhodl vstoupit do Řádu menších bratří kapucínů. Po několika setkáních s řádovými bratry byl bratrem provinciálem schválen jako kandidát na vstup do řádu. Jako kandidát trávil v prostředí řádu více času, až se stal postulantom a později novicem. Jako novic složil po nějaké době bratrský slib a plnohodnotně se zapojil do života řádu.
- (B) Eliška odpropagovala na vysoké škole a nastoupila do svého prvního zaměstnání na plný úvazek. Čekají ji tři měsíce zkušební doby, během které se bude seznamovat s chodem společnosti, zapojí se do pracovního kolektivu a stane se kolegyní. Za první výplatu pozvala své rodiče na slavnostní večeři do restaurace.
- (C) Petr si šel poprvé zažádat o vydání občanského průkazu v obci, kde se narodil a žije se svými rodiči. Vzhledem k tomu, že ještě nedovršil 15 let věku, přišla s ním jeho maminka, která také přinesla jeho rodný list. Společně vyplnili žádost o vydání občanského průkazu a Petr si po 15 dnech přišel občanský průkaz vyzvednout.
- (D) Kateřina po svatém týdnu, který strávila s kamarádkami na chatě, kde se všechny poctivě učily, konečně předstoupila před maturitní komisi, aby ukázala, co se všechno naučila během studia. Byla nervózní, protože jim každý vtloukal do hlavy, že se tím zakončí jejich cesta školou. Až maturitu složí, těší se nejvíc na to, že nebude muset každé ráno vstávat do povinné výuky.

TEXT K ÚLOHÁM 15 AŽ 16

Když ale věc zkoumám pečlivě, zdá se mi, že jsem s jistotou zjistil, že tělesnou částí, v níž duše vykonává své funkce bezprostředně, vůbec není ani srdce, ani celý mozek, ale pouze ta nejvnitřnější z jeho částí, která je velmi malou šišinkou, umístěnou uprostřed mozkové hmoty. [...] Důvod, který mě přesvědčuje o tom, že duše nemůže mít v celém těle žádné jiné místo pro bezprostřední vykonávání svých funkcí než tuto šišinku, je ten, že pozoruji, že jsou všechny ostatní části našeho mozku dvojité, stejně jako máme dvě oči, dvě ruce, dvě uši, a nakonec také všechny naše vnější smyslové orgány jsou dvojité; a že je nezbytně třeba, jelikož máme pouze jednu jednoduchou myšlenku jedné věci v jediné chvíli, aby existovalo nějaké místo, kde by se oba obrazy přicházející skrze oči, či obě impresy, přicházející z jednoho jediného předmětu dvojitými orgány ostatních smyslů, mohly sloučit v jeden ještě dříve, než se dostanou do duše, aby jí nepředstavovaly dva předměty místo jednoho.

(Descartes, René. Vášně duše, článek 31 a 32)

15.

Proč podle autora uvedeného textu duše vykonává svoji funkci právě prostřednictvím šišinky?

- (A) Protože šišinka jako jediný nedvojitý orgán mozku zajišťuje, že v jednu chvíli máme pouze jednu myšlenku nebo jeden vjem.
- (B) Protože šišinka jako jediný nedvojitý orgán mozku dokáže komunikovat se všemi jeho ostatními částmi.
- (C) Protože je šišinka umístěna uprostřed mozku, a díky tomu dokáže zpracovat všechny smyslové vjemy.
- (D) Protože je šišinka umístěna uprostřed mozku, a díky tomu je jako jediná z mozkových částí propojena se všemi smyslovými orgány.

16.

Která z následujících charakteristik názorů autora textu na podstatu propojení duše a těla je s uvedeným textem nejlépe v souladu?

- (A) Autor je monista a lokalizuje propojení těla a duše do jedné konkrétní části těla.
- (B) Autor je monista a nevěří v nesmrtnost duše.
- (C) Autor je dualista a lokalizuje propojení těla a duše do jedné konkrétní části těla.
- (D) Autor je dualista a věří v nesmrtnost duše.

1. Člověk a společnost

TEXT K ÚLOHÁM 17 AŽ 18

Pojetí, pro které je užitečnost nebo princip největšího štěstí základem morálky, znamená, že jednání jsou morálně správná potud a v té míře, mají-li tendenci podporovat štěstí, a morálně nesprávná potud, mají-li tendenci působit opak štěstí. Pod „štěstím“ je třeba rozumět radost (pleasure) a oproštění od neradosti (pain), pod „neštěstím“ nelibost a nepřítomnost radosti. Aby byla zřejmá norma stanovená touto teorií, musí být řečeno ještě několik věcí, zvláště to, co pojmy radost a nelibost zahrnují a do jaké míry to teorie nechává otevřeno. Ale taková dodatečná prohlášení nic nemění na pojetí života, na němž tato teorie morálky ve své podstatě spočívá: že radost a oproštění od neradosti jsou jediné věci, které jsou žádoucí jako konečné cíle, a že všechny ostatní věci (...) jsou žádoucí buď proto, že samy jsou potěšující, nebo proto, že jsou prostředky k podporování radosti a zamezování nelibosti.

(Mill, John S. Utilitarismus)

17. Na základě rozhodnutí NOK uznány dvě správné odpovědi.

Která z možností popisuje jednání i jeho odůvodnění tak, aby ho bylo možné hodnotit jako nejsprávnější podle utilitaristické teorie morálky představené v uvedeném textu?

- (A) Každý měsíc daruji část svého příjmu na charitu, abych pomáhal odstraňovat utrpení, přičemž konkrétní charitu volím podle její efektivity.
- (B) Každý měsíc daruji část svého příjmu na charitu, protože nemohu s čistým svědomím utrácet za hloupost, když vím, že jinde lidé trpí.
- (C) Nikdy nelžu, protože mám ze lhaní špatné svědomí a to mi působí stres, kterému se snažím vyhnout.
- (D) Nikdy nelžu, protože kdyby se na to přišlo, důsledky by byly horší než nepříjemná pravda.

18.

Která z následujících možností obsahuje tvrzení, které lze chápat jako logické rozvinutí myšlenky v uvedeném textu?

- (A) Tato teorie morálky je výsostně egoistická, protože zohledňuje pouze štěstí jednajících.
- (B) O morálnosti jednání rozhoduje pouze míra libosti dosaženého jednáním. Každé jednání, které uspokojuje nějakou tělesnou potřebu, je tedy morálně správné.
- (C) O morálnosti jednání rozhoduje pocit libosti, který mohou zakoušet i zvířata, měli bychom tedy ve svém jednání zohledňovat i je.
- (D) Všechno, co chceme a děláme, nám musí působit bezprostřední radost.

TEXT K ÚLOHÁM 19 AŽ 20

Prostor a čas jsou jen formami smyslového názoru, a tedy jen podmínkami existence věcí jakožto jevů, (...) nemáme žádné rozvažovací pojmy, a tedy ani žádné elementy k poznání věcí dříve, než může být těmto pojmům dán odpovídající názor, a nemůžeme tedy poznávat žádný předmět jako věc samu o sobě, nýbrž jen pokud je objektem smyslového názoru, tj. že jej poznáváme jako jev. Z toho pak ovšem plyne omezení veškerého vůbec možného spekulativního poznání rozumu na pouhé předměty zkušenosti. Nicméně nám přitom zůstává stále vyhrazeno, což je ovšem třeba si pamatovat, že tytéž předměty musíme být s to, ne-li rovnou poznávat, tedy alespoň myslet jako věci samy o sobě. Jinak by z toho totiž plynula nesmyslná věta, že jev existuje bez něčeho, co se jeví.

(Kant, Immanuel. Kritika čistého rozumu)

19.

Které z následujících tvrzení je v rozporu s výše uvedeným textem?

- (A) Nemáme nic, co by bylo možné označit jako vrozené elementy poznání.
- (B) Není možné mít poznání, které by přesahovalo rámec možné zkušenosti.
- (C) Věc sama o sobě je poznatelná tak, jak je.
- (D) Existence jevů je podmíněna časem a prostorem jakožto formami smyslového názoru.

20.

Kterou filosofickou disciplínu se v citovaném pojednání především snažil Kant podrobit zcela zásadní kritice?

- (A) metafyziku
- (B) etiku
- (C) logiku
- (D) teologii

2. Stát a právo

21.

Individualismus, svoboda, rovnost před zákonem, důraz na rozum, náboženská a sociální tolerance, tržní ekonomika.

Který z následujících politických směrů definují uvedené hodnoty?

- (A) liberalismus
- (B) konzervatismus
- (C) socialismus
- (D) anarchismus

22.

Německý sociolog Robert Michels ve své knize *Politické strany* (1911) formuloval tendenci koncentrace moci probíhající v komplexních organizacích takto:

Skupiny elit jsou totiž důsledkem nezbytné specializace – příslušníci elity mají větší odborné znalosti a lepší organizační schopnosti než řadoví členové. Vůdci přirozeně vytvářejí kompaktní skupiny, jelikož vědí, že tím vzrůstají jejich šance na setrvání u moci. Naopak řadoví členové organizace mají sklon být apatičtí, a jsou tudíž vcelku ochotni akceptovat svou podřízenost a uctívat vůdce.

Jak se nazývá tato teorie popisující vývoj v participačních strukturách?

- (A) paradox demokracie
- (B) teorie společenské smlouvy
- (C) vůdcovský princip
- (D) železný zákon oligarchie

23.

Někteří autoři vyjadřují názor, že vůdcové svou vůli nevnučují, spíše jsou nástrojem, prostřednictvím něhož se prosazují dějinné faktory. S tím se nepochybně ztotožňují marxisté, podle nichž je historický vývoj formován především ekonomickými činiteli. Osobnosti jednotlivých vůdců jsou tudíž méně důležité než zájmy, které tito vůdcové vyjadřují.

Která z následujících teorií vůdcovství je v uvedeném textu popsána?

- (A) vůdcovství jako osobní nadání
- (B) vůdcovství jako politická dovednost
- (C) vůdcovství jako psychologický fenomén
- (D) vůdcovství jako sociologický fenomén

24.

Za přísných bezpečnostních opatření proběhly ve státě Tanland volby. Vítězem se podle očekávání stala strana Prosperity a rozvoje blízka vládnoucí armádě. Vojenská junta, která v zemi vládne již více než 15 let, si předem také pro sebe zajistila čtvrtinu křesel v parlamentu. Ostatní strany, které se do parlamentu dostaly, nemají šanci na to, aby zasedly ve vládě. Zástupci opozičních stran, jimž nebylo umožněno se voleb zúčastnit, proti výsledkům protestovali.

Která z následujících možností uvádí, jak se vzhledem k popsaným charakteristikám způsobu vlády ve státě Tanland označuje politický systém, který v této smyšlené zemi funguje?

- (A) jedná se o systém liberálně demokratický
- (B) jedná se o systém totalitní
- (C) jedná se o systém autoritativní
- (D) jedná se o systém lidové demokracie

25.

Jean Blondel ve své typologii stranických systémů operuje se dvěma základními veličinami (počtem stran a silou stran), přičemž vyvozuje čtyři systémy podle dlouhodobého uspořádání v dané zemi:

- Bipartismus je politický systém, ve kterém dominují pouze dvě velké politické strany, které se zároveň zpravidla střídají u moci.
- Systém dvou a půl strany je politický systém, ve kterém existují dvě hlavní dominantní politické strany a zároveň jedna malá, zpravidla středová strana, která tvoří koalici vždy s jednou ze dvou dominantních stran.
- Multipartismus s dominující stranou je politický systém, ve kterém jedna strana výrazně převyšuje ostatní strany (získává přibližně kolem 40 % hlasů), ale její dominance není tak silná, aby mohla vládnout sama. Je nicméně nezbytná při tvorbě většinových koalic.
- Multipartismus bez dominující strany je politický systém, ve kterém žádná ze stran nedosahuje dominantního postavení a ani jedna ze stran tak není zpravidla nezbytná při tvorbě většinových koalic.

Která z následujících možností správně přiřazuje vybraný stranický systém ke státu, ve kterém se příslušný stranický systém v uplynulých dvaceti letech vyskytoval?

- (A) bipartismus – Německo
- (B) systém dvou a půl strany – Slovensko
- (C) multipartismus bez dominující strany – Česká republika
- (D) multipartismus s dominující stranou – Spojené království Velké Británie a Severního Irsku

2. Stát a právo

26.

V České republice se ve volbách do Poslanecké sněmovny používá poměrný volební systém. Který z uvedených efektů by pravděpodobně **nenastal**, kdyby byl zaveden jednokolový většinový volební systém?

- (A) Došlo by k výraznější redukci počtu politických stran, které jsou zastoupeny v Poslanecké sněmovně.
- (B) Významný počet hlasů občanů by „propadl“, jelikož mnoho stran by neuspělo ve volbách.
- (C) Povolební výsledky politických stran by jasněji vedly ke stanovení odpovědnosti stran a usnadnily sestavování vlády v důsledku výraznější většiny vítězné politické strany.
- (D) **Došlo by k zásadní změně volebního chování, jelikož voliči by méně taktizovali a volili stranu, která jim je názorově nejbliž, bez ohledu na její možnosti uspět ve volbách.**

27.

Martina, Tonda, Alice a Matěj diskutovali o volbách do Poslanecké sněmovny a Senátu ČR, jak často a kolik poslanců a senátorů občané volí. Která z následujících možností správně uvádí, kdo z nich má pravdu?

- (A) Podle Martiny občané volí 200 poslanců každých pět let, volby do Senátu probíhají častěji a všech 81 senátorů se obměňuje každé dva roky.
- (B) Dle Tondy se Martina mylí, protože 200 poslanců občané volí každé čtyři roky, ale má pravdu ohledně voleb do Senátu.
- (C) **Alice tvrdí, že Tonda má pravdu ohledně voleb do Poslanecké sněmovny, ale v senátních volbách se každé dva roky volí pouze třetina senátorů.**
- (D) Matěj řekl, že tak to vůbec není, protože poslanecké a senátní volby vždy probíhají spolu každé čtyři roky.

28.

Z hlediska klasifikace ústav se ústavy mohou dělit na psané a nepsané. Od praxe tohoto dělení je však stále častěji upouštěno, protože pouze několik málo demokratických zřízení na světě nemá formalizované psané ústavy. Mimo Evropu to jsou zejména Izrael nebo Nový Zéland. Která z následujících evropských zemí také **nemá** psanou ústavu?

- (A) Švýcarsko
- (B) Island
- (C) Dánsko
- (D) **Velká Británie**

29.

Která z následujících zemí **nemá** mezinárodněprávní subjektivitu, neboť její svrchovanou vládu neuznává ani jeden členský stát OSN?

- (A) Vatikán
- (B) Kosovo
- (C) **Tibet**
- (D) Tchaj-wan

30.

Textualismus je metoda výkladu právní normy, která přihlíží pouze k tomu, co stojí v textu předpisu. Soud tedy nemůže vykládat ústavu a zákony nad rámec ustanovení, která jsou v nich přímo a výslovně obsažena.

Kdybychom textualismus aplikovali na český ústavní pořádek, které z uvedených práv nebude možné v praxi naplnit, protože v něm **není** výslovně zakotveno?

- (A) právo vlastnit majetek
- (B) právo na svobodnou volbu povolání
- (C) právo na ochranu zdraví
- (D) **právo na pitnou vodu**

31.

Která z následujících možností správně uvádí, co znamená, když rozhodnutí správního orgánu či soudu nabylo právní moci?

- (A) **Rozhodnutí je konečné, závazné a nezměnitelné řádnými opravnými prostředky.**
- (B) Rozhodnutí je bez dalšího soudně nebo exekučně vymahatelné.
- (C) Rozhodující orgán navenek projevil svoji vůli a rozhodnutí vydal.
- (D) Rozhodnutí bylo oznámeno, avšak zákon proti němu ještě připouští řádné opravné prostředky.

32.

V případě, že nějaká osoba (zůstavitel) zemře, vznikají dědická práva na základě zákonem upravených dědických titulů a zároveň je upravena i posloupnost předností. Která z následujících možností správně řadí dědické tituly podle jejich právní síly od nejsilnějšího k nejslabšímu?

- (A) 1. dědická smlouva, 2. dědění ze zákona, 3. závěť
- (B) 1. dědění ze zákona, 2. dědická smlouva, 3. závěť
- (C) **1. dědická smlouva, 2. závěť, 3. dědění ze zákona**
- (D) 1. dědění ze zákona, 2. závěť, 3. dědická smlouva

2. Stát a právo

33.

Manželka si koupila bez vědomí svého manžela značkovou kabelku za 150 000 Kč na kreditní kartu, aby se mohla lépe prezentovat v práci před kolegy. Vedle toho dostala pokutu za jízdu načerno v městské hromadné dopravě, kterou nezaplatila. Ani jeden z takto vzniklých dluhů nesplácí, přičemž rodina má průměrný příjem. Oba dluhy vznikly v době trvání manželství, před jehož vznikem nedošlo k uzavření předmanželské smlouvy, která by budoucí majetkové vztahy manželů nějak specificky upravovala.

Která z následujících možností vystihuje, zda za daných okolností nejpravděpodobněji budou dluhy za kabelku a za jízdu načerno zahrnovány do společného jmění manželů?

- (A) Oba dva dluhy se stanou součástí společného jmění manželů.
- (B) Ani jeden z dluhů se nestane součástí společného jmění manželů.
- (C) Dluh za jízdu načerno se stane součástí společného jmění manželů, dluh za kabelku nikoliv.
- (D) Oba dva dluhy se stanou součástí společného jmění manželů, pouze pokud s tím bude souhlasit manžel, protože k jejich vzniku došlo bez jeho vědomí.

34.

Josef Lopata byl vyloučen z odborové organizace pro hrubé porušení jejích stanov. Toto rozhodnutí nabylo právní moci. Josef ale s usnesením Rady předsedů odborové organizace nesouhlasí a chystá se ho právně napadnout. V jakém nezávislém řízení může žádat o projednání svého vyloučení odborovou organizací?

- (A) v občanském soudním řízení
- (B) v soudním řízení správním
- (C) v přestupkovém řízení
- (D) v trestním řízení

35.

Které z následujících tvrzení o Úřadu vlády ČR je pravdivé?

- (A) Rozhoduje o odvoláních vlády proti rozhodnutím jednotlivých ministerstev.
- (B) Podává žádost o odvolání nebo jmenování vlády prezidentovi.
- (C) Ministerský předseda je současně vedoucím Úřadu vlády.
- (D) Je ústředním orgánem státní správy.

36.

Senát krajského soudu v rámci trestního řízení dospěl k závěru, že účast veřejnosti na hlavním líčení by zásadním způsobem ohrozila bezpečnost svědka v řízení, a proto rozhodl o vyloučení veřejnosti. Následně umožnil vstup do jednací síně pouze dvěma důvěrníkům, kteří před soudem vyslovili přísahu, že identitu svědka nikomu neprozradí. Na konci hlavního líčení soudce vyzval přítomné, aby povstali, a vyhlásil před nimi rozsudek.

Postupoval soud dle uvedených informací v řízení správně?

- (A) Ne, rozsudek je třeba vyhlásit vždy veřejně.
- (B) Ne, účast veřejnosti na hlavním líčení lze omezit pouze z důvodu ochrany dětí a mladistvých.
- (C) Ano, vše bylo v souladu s trestním řádem.
- (D) Ne, trestní řád v takovém případě vyžaduje přítomnost minimálně tří důvěrníků.

37.

Petrovi přišel od soudu elektronický platební rozkaz s výzvou, aby do 15 dní od jeho doručení zaplatil místnímu dopravnímu podniku 1 500 Kč a náklady řízení, nebo aby v téže lhůtě podal u soudu odpor. Petrovi se to vůbec nepozdává. Ví, že ho skutečně zastihl jednou revizor bez jízdenky, ale už to bylo před více než 10 lety. Která z následujících možností obsahuje pravdivé tvrzení?

- (A) V případě včasného podání odporu nabude elektronický platební rozkaz právní moci.
- (B) Petr nemusí na elektronický platební rozkaz nijak reagovat, neboť dluh je již promlčen a jde o zjevné pochybení soudu.
- (C) Pokud Petr nepodá včas odpor, může dopravní podnik podat exekuční návrh.
- (D) K sepsání odporu musí Petr vyhledat služeb advokáta, sám odpor podat nemůže.

38.

Kterým z následujících způsobů nelze v České republice provádět exekuci pro zaplacení dluhu na výživném?

- (A) příkázáním pohledávky z účtu u peněžního ústavu
- (B) prodejem movitých věcí
- (C) odnětím dítěte
- (D) srážkami z invalidního důchodu

2. Stát a právo

39.

Manželé Adam a Eva se rozvedli. Jejich nezletilá dcera Jana byla svěřena do péče matky a otci bylo uloženo platit k rukám Evy výživné ve výši 5 000 Kč měsíčně. Jana, které je 15 let, bude za měsíc podávat přihlášku na střední školu. Které z následujících tvrzení je pravdivé?

- (A) Protože má Janu svěřenou do péče Eva, je výběr střední školy výhradně na Evě.
- (B) **Rodičovskou odpovědnost mají nadále oba rodiče. Pokud se na výběru školy nedohodnou, může rozhodnout soud, přičemž musí přihlídnout k názoru Jany.**
- (C) Protože Jana již není nezletilá, je rozhodnutí o výběru střední školy výhradně na ní samotné.
- (D) Rodičovskou odpovědnost mají nadále oba rodiče. Adam však jen tehdy, pokud řádně platí výživné.

40.

Petr uzavřel se zaměstnavatelem ústní pracovní smlouvu. Domluvili se, že příští den dorazí v 8:00 na smluvené místo, obdrží pracovní nástroje a provede pro zaměstnavatele smluvené výkopové práce. Druhého rána však Petr zaspal a do práce přišel o půl hodiny později. Zaměstnavatel mu však i tak předal krumpáč a lopatu, vysvětlil a ukázal vše potřebné s tím, že až skončí, má si přijít pro další pokyny. Tak Petr učinil. K jeho překvapení, poté co dokončil poslední výkop, mu však zaměstnavatel pouze sdělil, že vzhledem k tomu, že nenastoupil ve smluvený čas do práce, od pracovní smlouvy odstoupuje. Strhla se hádka. Petr ani za stávající situace nebyl ochoten ustoupit a trval na platnosti pracovního závazku. Zaměstnavatel proto věc uzavřel, že ať je to s odstoupením, jak chce, beztak nebyla pracovní smlouva uzavřena písemně, takže je od počátku neplatná, a nehodlá se s ním jakkoli dále bavit.

Která z následujících možností nejlépe vystihuje právní postavení zaměstnavatele v dané situaci?

- (A) Zaměstnavatel byl oprávněn za daných podmínek odstoupit od pracovní smlouvy, neboť Petr nenastoupil do práce ve stanovenou hodinu.
- (B) Zaměstnavatel se může bez ohledu na provedenou práci dovolávat neplatnosti smlouvy, neboť zákon k její platnosti vyžaduje písemnou formu.
- (C) Zaměstnavatel byl oprávněn odstoupit od pracovní smlouvy, avšak vzhledem k absenci písemné formy platí fikce uplynutí zkušební doby. Petr tedy zůstává zaměstnancem do konce výpovědní lhůty (následující 2 kalendářní měsíce).
- (D) **Přestože zákon vyžaduje písemnou formu pracovní smlouvy, zaměstnavatel se nemůže dovolávat neplatnosti ústní dohody, která byla naplněna zadáním práce a jejím započítáním.**

3. Hospodářství a svět

41.

Od svého založení se eurozóna rozšířila o několik dalších členských států Evropské unie. Každá země musí splnit určitá kritéria, aby mohla přijmout euro jako svou měnu. Tyto podmínky zahrnují například dodržování inflačních kritérií, stabilitu měnového kurzu a nízkou úroveň veřejného dluhu. Která z následujících možností obsahuje pouze členské země, jež vstoupily do EU od roku 2004, ale stále nevstoupily do eurozóny?

- (A) Litva, Bulharsko, Rumunsko
- (B) Slovinsko, Kypr, Malta
- (C) **Česko, Maďarsko, Polsko**
- (D) Česko, Chorvatsko, Rumunsko

42.

Matějovi se nelíbí byrokratická povaha EU a skutečnost, že je Česká republika vázána směrnici a nařízeními, které zpravidla navrhuje Evropská komise a přijímá Evropský parlament s Radou EU. Jako alternativu Matěj navrhuje, že by ČR mohla z EU vystoupit a stát se součástí Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), stejně jako např. Norsko, Lichtenštejnsko nebo Island. V čem je jeho úvaha problematická?

- (A) ESVO již dnes neexistuje, jelikož v roce 1992 zaniklo. Matěj tak navrhuje vstup do již neexistující organizace.
- (B) **ESVO v roce 1992 vytvořilo s EU tzv. Evropský hospodářský prostor. Jeho členové jsou tedy součástí společného trhu, jsou vázáni směrnici a nařízeními EU s významem pro společný trh, avšak jako nečlenské země se nemohou podílet na jejich tvorbě, jelikož nemají své zastoupení v institucích EU.**
- (C) Česká republika by se tímto krokem ocitla v konkurenční organizaci mimo společný trh, takže na české zboží by bylo ze strany EU uvaleno vysoké clo, které by vedlo ke zdražení českého zboží v zemích EU a tím i propadu českého exportu.
- (D) Po zkušenosti s brexitem byla přijata ze strany Evropské komise doložka k Lisabonské smlouvě, která upravuje článek 50 stanovující podmínky vystoupení. Až do roku 2031 nemůže žádný stát z EU vystoupit.

43.

Která z institucí EU, jež bývá přezdívána „strážce smluv“, zaměstnává zdaleka nejvíce úředníků?

- (A) Evropský parlament
- (B) Soudní dvůr Evropské unie
- (C) **Evropská komise**
- (D) Evropská rada

44.

Strukturální fondy EU jsou finanční nástroje, které Evropská unie využívá k podpoře ekonomického a sociálního rozvoje svých členských států. Tyto fondy jsou určeny k vyrovnávání nerovností a k posílení konkurenceschopnosti a zaměstnanosti. Existují různé typy strukturálních fondů, jako jsou Evropský sociální fond+ (ESF), Evropský fond pro regionální rozvoj (ERDF) či Fond soudržnosti (CF). Každý fond má specifické cíle a priority, ale obecně se zaměřují na podporu infrastrukturálních projektů, inovací, vzdělávání, zaměstnanosti a podnikání v regionech s nižšími socioekonomickými ukazateli.

Kam směřuje převážná část finančních prostředků strukturálních fondů?

- (A) **do méně rozvinutých regionů**
- (B) do zemědělské výroby
- (C) do likvidace důsledků náhlých přírodních katastrof
- (D) do financování soukromých firem za účelem zvýšení jejich konkurenceschopnosti

45.

Historicky druhé české předsednictví v Radě Evropské unie (CZ PRES) probíhalo od 1. července do 31. prosince 2022. Motto předsednictví bylo *Evropa jako úkol* a mělo značit příležitost ke společné reflexi, výzvu k přijetí zodpovědnosti a rozhodnému jednání na základě hodnot, které nám ukládá svědomí. Priority českého předsednictví, které stanovila a dne 15. června 2022 představila vláda ČR, byly do zásadní míry ovlivněny programem předsednického tria.

Které země tvořily předsednické trio společně s Českou republikou v době jejího předsednictví?

- (A) **Francie a Švédsko**
- (B) Maďarsko a Španělsko
- (C) Slovinsko a Německo
- (D) Portugalsko a Belgie

3. Hospodářství a svět

46.

Poslední smlouva měnící primární právo EU byla podepsána 13. prosince 2007 a v platnost vstoupila 1. prosince 2009. Jejím cílem je posílit demokratičnost a efektivitu Unie a vytvořit optimální podmínky k tomu, aby se dosáhlo společného řešení globálních problémů, jako je například změna klimatu. Posílila úlohu Evropského parlamentu, rozšířila použití hlasování kvalifikovanou většinou v Radě Evropské unie, vytvořila nové posty, jako je prezident Evropské rady, a posílila úlohu Evropské komise. Poskytla EU nové pravomoci v oblastech, jako je energetická politika, změna klimatu, společná zahraniční a bezpečnostní politika a oblast svobody, bezpečnosti a spravedlnosti.

Hlavní smlouvy primárního práva EU bývají označovány podle místa, kde byly podepsány. Jak se v souladu s touto tradicí nazývá výše představená smlouva?

- (A) Maastrichtská
- (B) Istanbulská
- (C) Amsterodamská
- (D) **Lisabonská**

47.

Na prahu nového roku, jeví se rozkol mezi Západem a Východem už skoro úplný. Sověti od léta provádějí blokádu Berlína ve snaze vypudit z jeho západních sektorů Angličany, Američany a Francouze. I když je zásobovací situace západního Berlína někdy svízelná, rozhodli se Spojenci nepovolit. Berlín zdá se být vůbec ústředním bodem „studené války“, vedené nyní mezi Moskvou a Západem. Ale její účinky zasahují přirozeně mnohem dále – do Řecka, Indočiny, Malajska a do Číny. Čankajškova pozice v Číně je slabá, a sotva se udrží proti převaze komunistických vojsk Mao Tsetungových. V Malajsku, Indočíně a Řecku se komunistickým intrikám nedaří. Moskva by ráda rozleptala zevnitř Francii a Itálii, ale zdá se, že tam už zmeškala autobus. Tyto státy se nyní za pomoci tzv. Marshallova plánu upevňují hospodářsky a s tím jde ruku v ruce i upevňování politické. Moskva se ovšem svých plánů nevzdá, a bude dále rozleptávat demokratické země působením komunistické páté kolony. Stalin, resp. ti, kdo dnes v Moskvě vládnou, používají stejné metody jako kdysi Hitler: chtějí rozložit vnitřní síly jednotlivých zemí a potom je postupně pohltit a zglajchšaltovat. Takový je obraz světa na počátku roku _____?

Uvedená ukázka je z deníku brněnského spisovatele Čestmíra Jeřábka (*V zajetí stalinismu*). Na počátku kterého roku si vzhledem k událostem, které popisuje, autor citovaný text poznamenal?

- (A) 1945
- (B) **1949**
- (C) 1953
- (D) 1968

48.

Za viníka první světové války bylo na jejím konci označeno Německo. Při jednání ve Versailles pak muselo přistoupit na mimořádně tvrdé podmínky mírové smlouvy. Které z následujících tvrzení o smlouvě z Versailles **není** pravdivé?

- (A) Německá armáda i vojenské námořnictvo byly významně omezeny v počtu lidí i techniky.
- (B) **Německý císař se musel rozvést s příbuznou britského krále, aby zanikl nárok na anglický trůn.**
- (C) Německá ekonomika byla zatížena obřími reparacemi, kterými měla nahradit škody způsobené Dohodě.
- (D) Německo se muselo vzdát části svých území v Evropě ve prospěch svých sousedů.

49.

Druhá světová válka se stala reálně světovou, když Japonsko jakožto spojenec Německa napadlo USA. Bez vyhlášení války zaútočily japonské síly na americkou základnu Pearl Harbor. Která z následujících možností uvádí důvod, proč si Japonsko vybralo právě tento cíl?

- (A) Smyslem bylo zarazit americkou zbrojní pomoc Sovětskému svazu.
- (B) Byla to snaha zpomalit americký výzkum jaderné bomby.
- (C) **Japonci chtěli zničit letadlové lodě a další části americké flotily.**
- (D) Japonci o to byli požádáni společným velením německé a italské armády.

50.

A) prolomení kódu Enigma	1) Robert Oppenheimer
B) využití radaru	2) Wernher von Braun
C) projekt Manhattan	3) Robert Watson-Watt
D) sestrojení balistických raket	4) Alan Turing

Jako všechny války, i druhá světová válka byla střetem nejen armád, ale i technologií. Závody ve vědeckém výzkumu daly vzniknout řadě vynálezů, které lidstvo používá dodnes. Která z následujících možností správně přiřazuje vědce k jednotlivým válečným počinům?

- (A) A1; B3; C2; D4
- (B) **A4; B3; C1; D2**
- (C) A2; B3; C1; D4
- (D) A3; B1; C4; D2

3. Hospodářství a svět

51.

V roce 1949 vyhráli občanskou válku v Číně komunisté a jejich vůdce Mao Ce-tung ohlásil vznik Čínské lidové republiky. Která z následujících možností nejpřesněji uvádí, co se stalo s poraženými nacionalisty?

- (A) V následujících dvou letech byli včetně jejich vůdce Čankajška popraveni.
- (B) **Stáhli se na Tchaj-wan a vyhlásili tam pokračování Čínské republiky.**
- (C) Po převýchově v pracovním táboře byli začleněni do armády, Čankajšek byl popraven.
- (D) Stáhli se na území Severní Koreje a vedli tam boj proti zbylým japonským silám.

52.

Karibská krize v roce 1962 téměř eskalovala v jaderný konflikt mezi Američany a Sověty. Řešení situace komplikovala i skutečnost, že neexistovala přímá komunikační linka mezi lidry USA a SSSR. Ti tak jen obtížně a zdoluhavě hledali kompromis, kterým by riziko války odvrátili.

Která z následujících možností nejpřesněji uvádí, co bylo bezprostřední příčinou karibské krize?

- (A) Fidel Castro provedl na Kubě převrat a znárodnil mimo jiné i majetky amerických občanů.
- (B) **Sověti na Kubě tajně instalovali raketové nosiče jaderných zbraní s doletem na území USA.**
- (C) Spojené státy se pokusily vyvolat převrat na Kubě vyloděním v Zátocě sviní.
- (D) Spojené státy při tajné operaci přerušili start sovětské špionážní družice z Kuby.

53.

Američané v roce 1969 přistáli na Měsíci. Bylo určeno, že první, kdo vystoupí z modulu, bude kapitán posádky Neil Armstrong. Na Zemi ho se zpožděním sledoval u televize každý, kdo mohl. Co tehdy Armstrong prohlásil, když poprvé došlápl na prašnou půdu Měsíce?

- (A) „Vidím odsud, jak je naše planeta krásná. Lidé, chraňme a rozmnožujme tuto krásu, ale neničme ji.“
- (B) **„Je to malý krok pro člověka, ale velký skok pro lidstvo.“**
- (C) „Houstone, máme problém.“
- (D) „Orel přistál.“

54.

Které z následujících tvrzení o sovětsko-afghánské válce **není** pravdivé?

- (A) **Sovětská armáda začala bojovat v Afghánistánu na straně režimu Rezy Pahlavího.**
- (B) Sovětská armáda měla v Afghánistánu za úkol podpořit legitimní komunistickou vládu.
- (C) Ve snaze oslabit SSSR začali Američané vojensky podporovat afghánské povstalce.
- (D) Po deseti letech neúspěšných bojů se Sověti museli z Afghánistánu stáhnout.

55.

Který z následujících pojmů je instrumentem měnové politiky, kterým centrální banka nařizuje komerčním bankám udržovat na svém účtu u centrální banky určitý, předem stanovený objem likvidních prostředků?

- (A) diskontní operace
- (B) lombardní operace
- (C) **povinné minimální rezervy**
- (D) povinné repo rezervy

56.

Pražské pekárny a mlýny, a. s., hodlají umístit na český trh cca 1 000 tun pšeničné hladké mouky za 20 Kč za kilogram. Litoměřické mlýny, s. r. o., chtějí stejný typ výrobku prodávat za 23 Kč za kilogram v celkovém objemu 800 tun. Na trh dodává pšeničnou mouku i řada dalších výrobců.

Co představují výše uvedené informace o zamýšlených prodejkách z hlediska mikroekonomické teorie?

- (A) agregátní poptávku
- (B) celkovou nabídku
- (C) dílčí poptávku
- (D) **individuální nabídku**

57.

Která z následujících možností správně uvádí, jak je za jinak stejných podmínek nejčastěji ovlivněna cenová hladina při růstu reálného HDP?

- (A) **roste**
- (B) mírně klesá
- (C) výrazně klesá
- (D) Vývoj cenové hladiny s růstem reálného HDP nesouvisí.

3. Hospodářství a svět

58.

Představte si situaci, že v důsledku včelího moru se sníží produkce medu a cena medu za kilogram se zvýší o 20 procent. Kilogramová sklenice medu, která dříve stála v obchodě 200 korun, stojí nyní 240 korun. Paní Honigová se rozhodne omezit nákup medu a nahradit jej marmeládou. Dříve kupovala jednu sklenici medu každých 14 dní, po zdražení kupuje med jen jednou za 28 dní. Snížila tedy nákupy medu na polovinu. Týdenní výdaje Honigových na med klesly ze 100 korun na 60 korun.

Jaká je cenová elasticita poptávky rodiny Honigových po medu?

- (A) Poptávka je cenově elastická.
- (B) Poptávka je cenově dokonale elastická.
- (C) Poptávka je cenově jednotkově elastická.
- (D) Poptávka je cenově neelastická.

59.

Která z následujících možností správně uvádí, jak se nazývá zvláštní druh plné moci, která je udělována fyzické osobě zastupující podnikatele k úkonům souvisejícím s podnikáním?

- (A) notářská
- (B) prioritní
- (C) komplementární
- (D) **prokura**

60.

Které z následujících tvrzení o leasingu **není** pravdivé?

- (A) Po celou dobu pronájmu patří předmět leasingu leasingové společnosti.
- (B) Ve většině případů je úroková sazba leasingového úvěru nižší než u běžných spotřebitelských úvěrů.
- (C) Základními druhy jsou finanční a operativní leasing.
- (D) **Leasingový úvěr musí být zajištěn zástavou movitosti.**

3. Hospodářství a svět

Použité zdroje:

úloha 1: vzhledem k povaze úlohy není zdroj uveden

úloha 3: HOULLEBECQ, Michel. *Rozšíření bitevního pole*. Odeon, 2012.

úloha 8: KELLER, Jan. *Dějiny klasické sociologie*. SLON, 2007.

úloha 13: encyklopedie.soc.cas.cz

úlohy 15–16: DESCARTES, René. *Vášeň duše*. Mladá fronta, 2002.

úlohy 17–18: MILL, John S. Utilitarismus. In: Konrad Liessmann a Gerhard Zenaty. *O myšlení: úvod do filosofie*. Votobia, 1994.

úlohy 19–20: KANT, Immanuel. *Kritika čistého rozumu*. Oikoymenh, 2001.

úloha 47: JEŘÁBEK, Čestmír. *V zajetí stalinismu*. Barrister-Principal, 2008.

